

Nytårsdag 2023

Den 1. januar 2023 kl. 14.30 i Arninge kirke og kl. 16.00 i Dannemare kirke. Ingen nadver nogen steder.

Salmer:

712 Vær velkommen

715 O Gud som tiden vender

56 Jesus er navnet mageløst

609 Dybt fornædres skal enhver

718 Året, som i dag oprinder

Prædikant: Henrik Gade Jensen

Så er vi gået ind i et nyt år. Nu skal vi til at skrive 2023.

Årene kommer hurtigere og hurtigere, jo ældre man bliver.

Men fremad går det, og hvert nyt år ligner ikke det forrige.

Og det har det aldrig gjort.

Jeg bliver 64 år i det kommende år, føler mig ung i krop og sjæl, men når det gælder oplevelser og omvæltninger i min levetid, er jeg nærmest mættet.

Så meget der er sket!

Og det bliver ved.

Det forgangne års vigtigste begivenhed var nok Ruslands invasion af Ukraine. Så er der krig i Europa igen, ikke langt fra vore grænser. Bornholm og dermed Danmark er nabo til Rusland.

Og så krig!? Mange troede vist, at det var et overstået stadium i menneskehedens historie, og så kommer det pludselig igen, her hos os, på vort kontinent.

Historien er alligevel ikke afblæst. Den buldrer derudaf.

Selvom jeg ikke personligt har oplevet krig, har den været til stede hele mit 64-årige liv igennem.

Jeg husker Vietnamkrigen, fra TV, voldsomme billeder vist direkte på TV, alle de større by- og stednavne i Sydvietnam kender jeg. Da Nang, Pleiku, Hue – der blev rapporteret direkte på TV fra slagmarken. Og til sidst de katastrofale billeder fra Saigon, da amerikanerne forlader byen fra helikoptere fra ambassadens tag.

Jeg husker Yom Kippur-krigen i 1973, den begyndte på min konfirmationsdag den 7. oktober, men den var hurtigt overstået og først senere fandt jeg ud af, hvor dramatisk krigen havde og kunne være blevet for Israel.

Og så var der den kolde krig, som var der hele tiden i de første 30 år af mit liv, og som lå som en slagskygge og et muligt katastrofe-scenarium. Et ragnarok med millioners død.

Så kom krigen på Balkan i 1990'erne, som var meget lokalt bestemt, men alligevel uhørt brutale og en moralsk udfordring, når naboer pludselig kunne myrde hinanden. For første gang siden krigen var der direkte massakrer på civilbefolkningen. Det intenderede massedrab.

Og parallelt med krigen er der folkedrabene.

På Danmarks officielle hjemmeside om folkedrab (folkedrab.dk) opgøres otte folkedrab og de fem har fundet sted i min levetid, flere af dem uden jeg næsten anede det.

Cambodja i 1970'erne, jo, det kendte jeg, for det blev trods alt debatteret i Danmark på den tid, og jeg omgikkes mange dengang, som mente det var et paradis og alt var godt, men det var det ikke. Først med filmen *Killing Fields* blev det rigtigt kendt.

Så var der Irak i 1988, hvor kurderne skulle udryddes og fordrives. Det husker jeg kun som overskrifter i aviser, som jeg bladrede forbi for at læse sporten. Så kom Rwanda i 1994, hvor fredelige folk pludselig myrdede løs på hinanden med

machetter og køller. Det husker jeg end ikke. Og endelig Darfur i Sudan fra 2003, som jeg også kun svagt ihukommer mig fra artikler om byer og områder, jeg knap kan placere på verdenskortet.

Jeg kender bedst de klassiske folkemord før min egen levetid, på armenerne omkring Første Verdenskrig, Stalins udryddelser i 1930'erne og holocaust under Anden Verdenskrig.

Folkemord er moderne. De hører vores tid til.

Før det 20. århundrede var den sidste store folkemassakre i Europa i 1572, Bartholemæusnatten, hvor franske katolikker myrdede protestanter helt i stil med senere folkemord.

I historiebøger skrevet i tiden før Første Verdenskrig, f.eks. Egon Friedells Kulturhistorie, får Bartholemæusnatten en markant omtale, fordi massakrerne var så enestående og det voldsomste eksempel på kollektiv brutalitet op til da. Hos Friedell fylder Bartholemæusnatten 50 sider og begynder således: "Vi nærmer os det mørkeste afsnit i Europas nyere tids historie". Ak, ja, tænk hvis han havde oplevet det 20. århundrede, Friedell begik selvmord i 1938 forfulgt af nazisterne.

I dag er Bartholemæusnatten glemt som en ukendt detalje.

Jo, der sker noget, hele tiden, i hver af vores liv.

Vi er vidner til begivenheder, som hele tiden tager nye og uventede og uforudsigelige former.

Og jeg skal nok nå at opleve meget nyt i det sidste af min levetid. Måske dramatisk og tragisk, måske mere krig og krise, men forhåbentligt også fremskridt og forbedringer for rigtig mange mennesker, som heldigvis også har præget hele min levetid. De tekniske opfindelser som internet og iphone havde ingen drømt om for bare 30-40 år siden. I 1997 var jeg ansat på RUC og fik en email-adresse og spurgte: hvad skal jeg med den?

Alligevel er det vigtigt at fastholde, at udvikling af dampmaskiner, jernbaner og telegraf i 1800-tallet var mere epokegørende og betydningsfuld for mange mennesker end nutidens digitalisering.

x

Og når vi så skuer ind i 2023 – hvad vil året så bringe?

Derom bør vi ikke spekulere, for ingen kan spå om fremtiden.

Verden er åben og fremtiden ligger ikke fast.

Det skyldes også det, som vi indretter vores tidsregning efter og som skete for 2022 år siden: at Jesus kom til verden.

Nu er det en uge siden, og vi hører han bliver båret til templet og navngivet og omskåret som var den tids skik.

Men så får vi også at vide, af Paulus, at før troen kom til, levede mennesker under lovens tyranni, som bevogtet og spærret inde.

Med loven menes moseloven, et omfattende sæt af regler der regulerede den menneskelige tilværelse, som fandtes i Det Gamle Testamente. Denne lov var også opdrager, den var norm for hvordan menneskene skulle opføre sig og udvikle sig.

Efter så troen er kommet, altså efter at Jesus Kristus er kommet til jord, har vi ikke længere nogen opdrager. Altså, der findes ikke længere et sæt af religiøse regler, som vi skal opdrage hinanden og især børn og unge efter. Og som vi skal bevogte hinanden og spærre hinanden inde med.

Nu skal vi retfærdiggøres ved tro, ikke ved opfyldelse af regler.

Sagt med andre ord bliver mennesker sat fri.

Frie fra at være underlagt loven, moseloven, og alle dens snærende og minutiøse bånd, der vil bestemme, hvad vi må spise og ikke spise, og hvordan maden skal

forarbejdes, og hvem vi må omgås, og hvor mange skridt vi må gå på en sabbat osv. osv.

Konsekvensen af at troen nu er afgørende og ikke reglerne, bliver så også, at alle troende er lige, er lige for Gud og for hinanden religiøst set. Alle mennesker, der er døbt i troen på Jesus Kristus som Guds søn og verdens frelser, er fælles om troen. Uanset om de er jøder eller grækere, trælle eller frie, mænd eller kvinder. Alle er én i Kristus, som kristne, som døbte.

Jesus grundlægger en universalitet, som giver alle mulighed for delagtighed i hans rige.

Og dermed springer dåben og Kristustroen også den gamle slægts- og folketilknytning. Som kristen er det ligegyldigt, om man er Abrahams afkom eller af Davids hus og slægt. Vi er alle ét i Kristus.

x

Kirken har gennem århundreder grundlæggende været fællesskabet af troende på Jesus Kristus. Og kriteriet på en kristen er dåben, at man er døbt ind i denne tro.

Man er kristen, hvis man er døbt. Færdig.

Hvad Paulus her siger i sit brev til Galaterne, er gået hen og blevet en succes.

En sand succeshistorie.

For kristendommen bredte sig ud med troen på Kristus som opdrager, frigører og frelser.

x

Og når noget bliver en succes, ænses vi det ikke, for det går i ét med tapetet.

Vi er så vænnet til at opfatte os som frigjorte fra religiøse regler, at vi ser det som middelalderligt, når det popper op i vores samfund igen med tørklæder og halal-regler.

Selvom det slet ikke er middelalderligt, dengang var man allerede religiøst frigjort, men det er førkristent, eller gammel testamenteligt.

X

Hvad der ikke er, kan naturligt nok være svært at se.

Et fravær bemærkes ikke så let.

Vi glæder os først over fraværet af tandpine, når vi får ondt i tænderne. Når vi bliver syge, ligger med 40 i feber eller med smerter så vi dårligt kan gå ud af sengen, ja, så glæder vi os over at være raske, men mens vi er sunde og førlige tænker vi sjældent over det. Så er sundheden det naturlige.

x

Vi ser ikke skoven for bare træer, siger man.

Kristendommen er vores skov. Vi ser den ikke. Selvom den er der overalt.

Vi færdes trygt i den kristne skov og lægger slet ikke mærke til den, fordi den omgiver os fra vugge til grav. Vi døbes ind i den som spæde, konfirmeres og giftes i kirken, og til slut når livet ophører bisættes vi fra kirken.

Og så tænker de fleste her sikkert. Jamen, det er da mest vane. Hvem tænker på de par gange man siger ja til trosbekendelsen på barnets vegne ved dåben. Det er jo mest familiefest. Og konfirmation er også mest for gavernes og familiens skyld.

Det er måske rigtigt nok. Og dog.

For i prædiketeksten, den korteste i hele året, hører vi at Jesus skal omskæres 8 dage efter fødslen som det var religiøs pligt i samtiden.

Omskæring blev faktisk et stridspunkt hos Paulus senere, fordi mange af Jesus-tilhængerne mente, at man stadig skulle omskæres som det var skik for at kunne være kristen.

Og her er Paulus stjerneklar: omskæring er en ydre foreteelse, måske praktisk og lægelig fornuftig, men intet religiøst krav og ingen betingelse for at komme til tro på Kristus.

Det er dåben, ånd, der gør et menneske kristen.

Det er fordi Kristus har frigjort os fra de ydre religiøse regler og vaner.

Det var en lang proces, i begyndelsen var Paulus' opgør med omskæring som religiøs pligt som et enkelt stort og kraftigt træ i skoven, som blev bemærket, men som alligevel hurtigt blev et blandt mange, gik i ét med skoven.

Vi går i dag ind i et nyt kalenderår. Vi skriver 2023.

Jeg vil hermed ønske alle et velsignet godt nytår.

AMEN